

Кулик Андрій Андрійович,

аспірант

*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

ОБЛІК ТА ОЦІНКА ШКОДИ ЗАВДАНОЇ СУБ'ЄКТУ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ

Збереження майна суб'єкта господарювання та запобігання настанню негативних результатів його фінансово-господарської діяльності є важливим завданням бухгалтерського обліку. Оцінку в традиційному розумінні обліку можна розглядати як елемент методу бухгалтерського обліку, який полягає у вираженні вартості майна, господарських операцій та в цілому всіх облікових об'єктів в узагальненому грошовому вимірнику. На додаток до зазначеного тлумачення поняття оцінки доречно звернутися до Супрункової І.В., яка також розглядає оцінку також з практичної точки зору як сукупність прийомів затверджених обліковою політикою з відображення вартості облікових об'єктів [1], а також з позиції суб'єктів оціночної діяльності – як вираження професійної думки про цінність об'єкта [2]. Відповідно оцінку можна розглядати з різних позицій.

Повертаючись до оцінки майна суб'єкта господарювання, варто розмежувати два узагальнені підходи: по-перше, ресурсний підхід: вартість ресурсів (вхідних потоків), необхідних для його створення або придбання активу; по-друге, підхід корисності: вартість послуг, потоків та інших економічних вигід (вихідних потоків), які актив генеруватиме від дати оцінки у майбутньому. Зауважимо, що ресурсний підхід лежить в основі оцінки активів за витратним (майновим) підходом, тобто визначення вартості об'єкту шляхом розрахунку суми витрати на його придбання, створення у цінах на конкретну дату з урахуванням зносу. В контексті довгострокових активів обліку яскравим прикладом витратного підходу є облік основних засобів за моделлю собівартості. Згідно з цією моделлю після первісного визнання об'єкт основних засобів обліковується за залишковою вартістю, тобто первісною вартістю (історично собівартістю) за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від зменшення корисності. Щодо обліку поточних активів ресурсний підхід наприклад закладений в основу обліку запасів за методами FIFO, ідентифікованої та середньозваженої собівартості. Підхід визначення вартості з позиції корисності лежить в основі доходного та ринкового (порівняльного) підходів до оцінки.

Перший визначає вартість активу або їхньої групи як суму очікуваних економічних вигід від його використання скоригованих на врахування ризику необхідного для отримання таких вигід. У випадку, коли максимальні вигоди від використання активу полягають в його продажу на ринку, а сам ринок містить угоди зі співставними об'єктами – використовується ринковий (порівняльний) підхід. В контексті обліку типовим прикладом застосування дохідного підходу є визначення справедливої вартості комплексу активів на базі методу дисконтованих грошових потоків. В свою чергу ринковий підхід використовується для визначення справедливої вартості фінансових інструментів утримуваних для торгівлі.

До одного з результатів збройної агресії належить завдання шкоди активам суб'єктів господарювання та результатам їхньої діяльності. Під шкодою мається на увазі сукупність несприятливих особистих немайнових та майнових наслідків, що виникли у разі порушення суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи [3]. В цьому проявляється юридичний аспект шкоди. Шкоду від збройної агресії можна виміряти в сумі збитків і втрат (див. табл. 1). В контексті обліку це передусім збитки – зниження вартості майна в результаті його знищення або пошкодження, та втрати – зниження економічних вигід від використання активів у зв'язку з конфліктом або катастрофою, яке має місце до досягнення повного економічного відновлення.

Таблиця 1

Класифікація шкоди завданої бізнесу на мікрорівні

Тип шкоди	Характеристика	Оцінка
1	2	3
Матеріальні втрати (збитки)	Додаткові витрати в процесі виробництва або прямі втрати матеріалів, основних засобів, готової продукції у зв'язку з конфліктом	Спочатку обчислюються у фізичних одиницях, а в подальшому – у вартісному виразі
Втрати продуктивності праці	Втрати робочого часу через порушення в роботі бізнесу, нестачу сировини, пошкодження основних засобів	Розраховується на базі погодинних витрат на оплату праці на кількості втрачених годин роботи
Фінансові втрати	Збитки через додаткові платежі за боргами або їхнє неповернення, штрафи, коливання курсу, тощо	Визначаються у вартісному виразі

Продовження табл. 1

1	2	3
Втрати у зв'язку з порушенням строків	Більш тривалі ніж очікувалися строки реалізації проекту через непередбачувані обставини.	Суми очікуваних втрат в доходах, прибутках, грошових потоках
Специфічні втрати	Падіння престижу (гудвілу) компанії у зв'язку зі зміною політичної ситуації, страйками, збройними конфліктами	Розрахунок залежить характеру і обставин шкоди

Джерело: сформовано автором на базі аналізу джерел [4, 5]

На рівні суб'єктів господарювання такі збитки і втрати проявляються якості матеріальних втрат (збитків), фінансових втрат, які проявляються у пошкодження або втраті виробничих запасів, зниження продуктивності праці персоналу, втрат спричинених порушення строків договорів (з поставальниками, кредиторамі) та зниження вартості гудвілу. В цьому полягає економічна сторона поняття шкоди.

Таким чином, класифікація шкоди завданої суб'єктам господарювання є досить розгалуженою. Варто також зауважити, що поняття шкода можна розглядати з юридичного та економічного контекстів. З позиції економіки для визначення вартості активів та завданої їм шкоди передбачено ряд методів і підходів (дохідний, витратний, ринковий). В свою чергу вимірниками шкоди виступають збитки і втрати, а формами прояву на рівні суб'єкта господарювання є матеріальні збитки, фінансові втрати, зниження продуктивності праці, тощо.

Список використаних джерел

1. Супрунова І. В. Розвиток оцінки в бухгалтерському обліку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 3(24). 2015. с. 481–487. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2012-3\(24\)-481-487](https://doi.org/10.26642/pbo-2012-3(24)-481-487)

2. Супрунова І. В. Розвиток оцінки в бухгалтерському обліку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Житомир, 2010. – 23 с.

3. Науково-практичний коментар до статті 225 Господарського кодексу України від 01.01.2016. URL:

https://ips.ligazakon.net/document/KK003989#_

4. Palekienė O., Bruneckienė J., Simanavičiene Z. Critical Analysis of Loss and Damage Concepts under Process of Economic Assessment, Proce-

dia – Social and Behavioral Sciences 156, 2014, pp. 304-309. URL: https://www.researchgate.net/publication/275544836_Critical_Analysis_of_Loss_and_Damage_Concepts_under_Process_of_Economic_Assessment

5. Іванов, Сергій Володимирович. Вплив збройного конфлікту (війни, бойових дій) на вартість підприємства: монографія. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Дніпропетровськ: Герда, 2015. 183 с. URL: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/2.pdf>

*Лубенченко Володимир Миколайович,
інженер з автоматизації ТОВ АФ «Бухгалтер – Лугань»*

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ АУДИТУ ЯК КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ

На ринок аудиторських послуг в Україні певним чином вплинув Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (надалі – закон № 2258). Так, аудитори, та суб'єкти аудиторської діяльності були розподілені та включені в реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності (надалі – реєстр). Реєстр – автоматизована система збирання, накопичення, захисту, обліку та надання інформації про аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право на провадження аудиторської діяльності в Україні. Законом № 2258 Аудиторській Палаті України делеговані повноваження ведення реєстру. Реєстр складається з таких розділів:

- 1) аудитори;
- 2) суб'єкти аудиторської діяльності;
- 3) суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності;
- 4) суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес [1].

Аудит представляє собою підприємницьку діяльність, що націлена на отримання прибутку. Господарський кодекс України визначає, що підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [2]. Конкуренція притаманна будь –